

Artikelen

Huishoudensprognose 2004–2050: belangrijkste uitkomsten

Maarten Alders en Han Nicolaas

Het aantal huishoudens neemt de komende jaren toe, van 7,1 miljoen in 2005 tot 8,1 miljoen in 2035. Dit blijkt uit de nieuwe huishoudensprognose van het CBS. De toename van het aantal huishoudens wordt vooral veroorzaakt door de stijging van het aantal alleenstaanden, dat tot 2035 met een miljoen zal toenemen tot 3,5 miljoen. Het aantal paren zal weinig veranderen. Wel zullen gehuwde paren steeds meer plaatsmaken voor ongehuwde paren. Het aantal eenouderhuishoudens zal, net als in de afgelopen jaren, sterk blijven toenemen.

1. Inleiding

Dit artikel presenteert de belangrijkste uitkomsten van de nieuwe huishoudensprognose van het CBS. In twee andere artikelen in deze aflevering van *Bevolkingstrends* wordt ingegaan op belangrijke bouwstenen van de prognose van het aantal huishoudens, namelijk de prognose van de bevolking naar burgerlijke staat (Nicolaas en De Jong, 2005) en veronderstellingen ten aanzien van de bevolking naar huishoudenspositie (Harmsen en Nicolaas, 2005).

Aan de totstandkoming van de huishoudensprognose is meegewerkt door Maarten Alders, Joop de Beer, Rob Broekman, Arie de Graaf, Carel Harmsen, Andries de Jong, Jan Latten, Han Nicolaas en Liesbeth Steenhof. Uitgebreider cijfermateriaal is opgenomen in *StatLine* (www.cbs.nl).

2. Huishoudens naar type

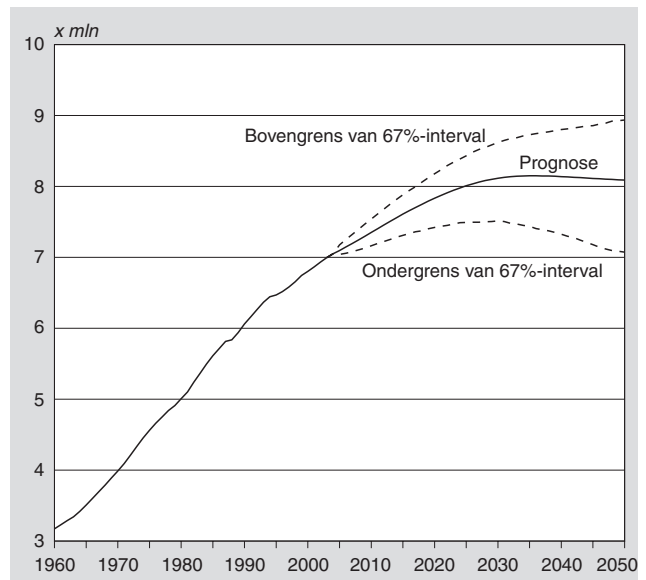
Aantal huishoudens

Tussen 2005 en 2035 zal het aantal huishoudens toenemen van 7,1 miljoen tot 8,1 miljoen (*grafiek 1*). Daarna zal het aantal huishoudens licht dalen, naar 8,1 miljoen in 2050. Deze toename van ruim een miljoen huishoudens in de komende drie decennia is beduidend minder dan in de afgelopen drie decennia. Tussen 1975 en 2005 is het aantal huishoudens met 2,5 miljoen toegenomen. De belangrijkste oorzaak van de remmende groei van het aantal huishoudens is de teruglopende bevolkingsgroei. De komende jaren zal, vooral door de afname van het aantal geboorten en de toename van het aantal overledenen, de bevolkingsgroei verder teruglopen.

De prognose van het toekomstige aantal huishoudens beschrijft de meest waarschijnlijk geachte ontwikkelingen voor de lange termijn. Vanzelfsprekend zijn prognoses voor een dergelijk lange termijn onzeker. Deze onzeker-

heid is in grafiek 1 in beeld gebracht met de onder- en bovengrens van het 67 procent prognose-interval. De bovengrens van het 67 procent interval bedraagt 8,7 miljoen in 2035, de ondergrens 7,4 miljoen. Dit betekent dat de kans naar veronderstelling twee derde is dat het werkelijke aantal huishoudens in dat jaar tussen 7,4 miljoen en 8,7 miljoen ligt.

1. Aantal huishoudens, prognose en 67%-prognose-interval, 1960–2050

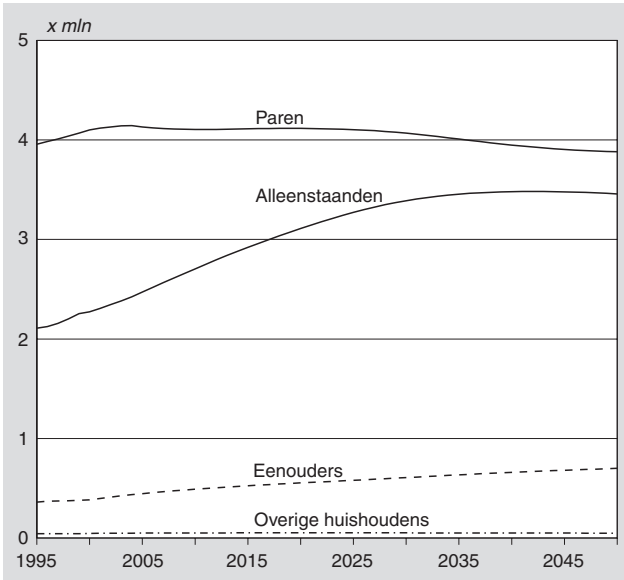
Alleenstaanden

De groei van het aantal huishoudens wordt vooral veroorzaakt door de toename van het aantal eenpersoonshuishoudens. Het aantal alleenstaanden zal de komende drie decennia toenemen van 2,5 miljoen in 2005 naar 3,5 miljoen in 2035 (*grafiek 2*). Dertig jaar geleden telde Nederland nog geen 900 duizend alleenstaanden. Na 2035 neemt het aantal alleenstaanden nog een aantal jaren toe, om vervolgens af te nemen.

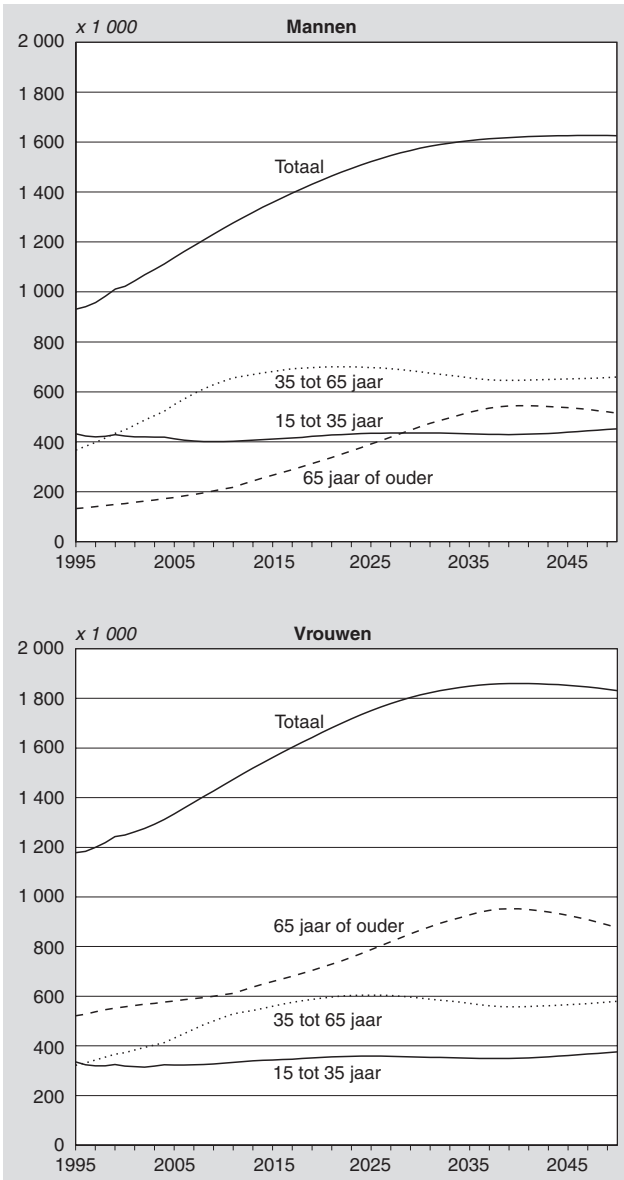
Het aantal alleenstaande mannen is lager dan het aantal alleenstaande vrouwen (*grafiek 3*). Dit komt onder meer doordat vrouwen vanwege hun hogere levensverwachting vaker hun partner door sterfte verliezen dan mannen. Daarnaast hertrouwen mannen na een scheiding vaker dan vrouwen. Gescheiden vrouwen zijn daardoor vaker alleenstaand of alleenstaande ouder dan gescheiden mannen.

De toename van het aantal alleenstaanden doet zich vooral voor onder ouderen. Zo verdubbelt het aantal alleenstaande 65-plussers van 0,75 miljoen in 2005 tot 1,5 miljoen rond 2040, onder wie bijna een miljoen vrouwen

2. Huishoudens naar type, 1995–2050

3. Aantal alleenstaanden naar geslacht en leeftijd, 1995–2050

(grafiek 3). De belangrijkste oorzaak hiervan is de vergrijzing, waardoor het aantal ouderen sterk zal toenemen. Door verweeduwing zal een deel van deze groep als alleenstaande achterblijven.

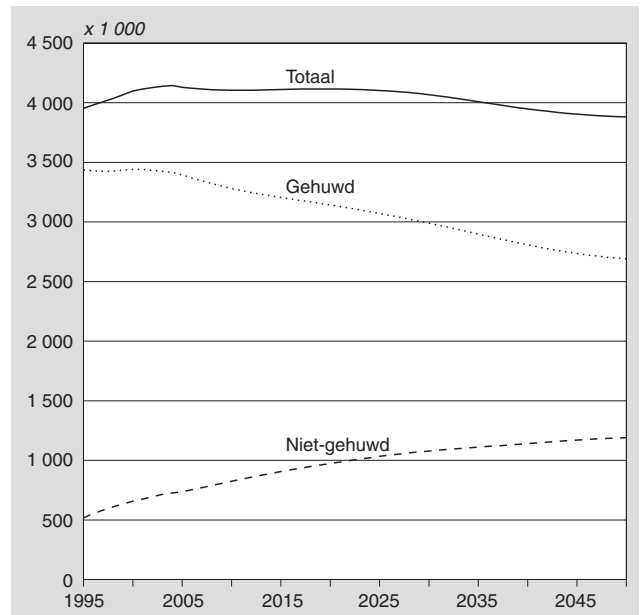
Ook rond middelbare leeftijd neemt het aantal alleenstaanden de komende 10 tot 15 jaar toe. Het aantal alleenstaande jongeren verandert weinig.

Gehuwde en ongehuwde paren

Het aantal al dan niet gehuwde paren daalt licht, van 4,1 miljoen in 2005 naar 4,0 miljoen in 2035 en 3,9 miljoen in 2050 (grafiek 2). In de nieuwe prognose is het aantal paren lager dan aangenomen in de vorige prognose. Dit hangt grotendeels samen met de bijstelling van de bevolkingsgroei in de nieuwe bevolkingsprognose.

Hoewel het aantal paren maar weinig verandert, wijzigt de verhouding tussen gehuwde en niet-gehuwde paren wel fors. In 2005 zijn er 3,4 miljoen gehuwde paren en ruim 0,7 miljoen niet-gehuwd samenwonende paren (grafiek 4). Het aantal gehuwde paren neemt af tot 2,9 miljoen over dertig jaar. Het aantal niet-gehuwde paren neemt daarentegen toe tot 1,1 miljoen. Deze toename hangt onder meer samen met de verwachting dat ook in de toekomst jongeren vóór het huwelijk eerst een tijdje ongehuwd zullen gaan samenwonen.

4. Aantal samenwonende paren, 1995–2050

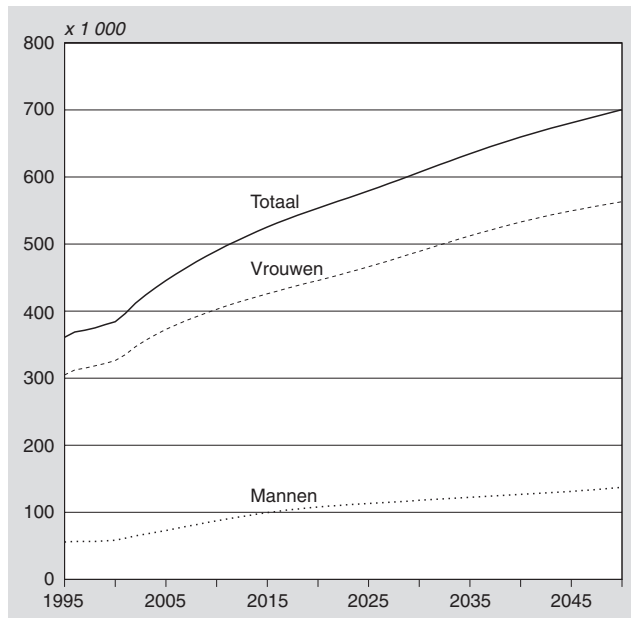
Eenouderhuishoudens

Het aantal eenouderhuishoudens groeit snel. In 1995 waren er nog 360 duizend alleenstaande ouders, in 2005 zijn het er bijna 450 duizend. Deze toename zet ook in de komende decennia door, tot 700 duizend in 2050 (grafiek 5). Ongeveer vier op de vijf eenouderhuishoudens ontstaan doordat de ouders uit elkaar gaan (CBS/NGR, 2001). De overige eenouderhuishoudens ontstaan door overlijden van één van beide ouders. Omdat de kinderen na scheiding van de ouders in veel gevallen bij de moeder blijven

wonen, zijn het vooral vrouwen die met de kinderen een eenouderhuishouden vormen. In 2005 zijn er ruim 370 duizend alleenstaande moeders en ruim 70 duizend alleenstaande vaders.

Ook in 2050 zal naar verwachting het aantal alleenstaande moeders het aantal alleenstaande vaders ruimschoots overtreffen (grafiek 5).

5. Aantal eenouders naar geslacht, 1995–2050

Overige huishoudens

Het aantal huishoudens dat niet behoort tot de categorieën alleenstaand, paar of eenouder verandert maar weinig. Deze zogenaamde 'overige' huishoudens zijn meerpersoonshuishoudens waarbinnen de leden van het huishouden geen samenwoningrelatie hebben en er geen ouder-kindrelaties zijn. Voorbeelden zijn samenwonende broers en studenten die samen een huishouden vormen. Evenals de afgelopen jaren zal ook de komende jaren het aantal overige huishoudens rond de 50 duizend schommelen (grafiek 2).

Personen die in een 'overig' huishouden wonen, vallen in de huishoudenspositie 'overig'. Maar ook personen die bijvoorbeeld als kamerbewoner bij gezinnen inwonen, behoren tot deze categorie. In 2005 behoren bijna 270 duizend personen tot de huishoudenspositie 'overig'. Dit aantal neemt licht toe, tot bijna 300 duizend rond 2025, om vervolgens weer enigszins te dalen.

3. Huishoudens met en zonder kinderen

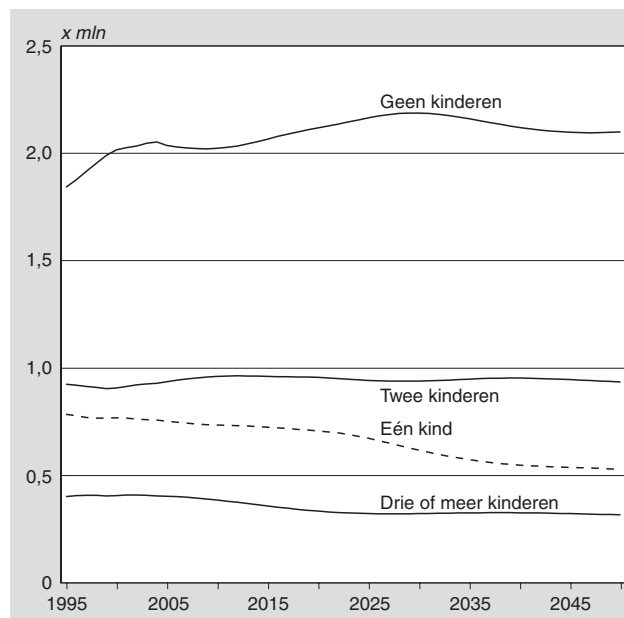
Huishoudens kunnen worden onderscheiden in huishoudens met thuiswonende kinderen en huishoudens zonder thuiswonende kinderen. Onder de 7,1 miljoen huishoudens in 2005 zijn er ruim 2,5 miljoen huishoudens met thuiswonende kinderen. Huishoudens met kinderen zijn weer te verdelen in paren met kinderen (2,1 miljoen) en alleenstaande ouders met kinderen (0,5 miljoen). Ook in 2050 zullen er 2,5 miljoen huishoudens met kinderen zijn, op een totaal van 8,1 miljoen huishoudens. Er zijn dan echter

meer alleenstaande ouders met kinderen (0,7 miljoen) en minder paren met kinderen (1,8 miljoen).

Het ouderpaar met twee thuiswonende kinderen komt wat betreft aantal op de eerste plaats, met ruim 0,9 miljoen in 2005. Dit aantal zal de komende decennia min of meer gelijk blijven (grafiek 6). Het aantal paren met één thuiswonend kind bedraagt in 2005 bijna 0,8 miljoen. Voor de toekomst wordt een daling van het aantal éénkindgezinnen verwacht, tot iets meer dan een half miljoen in 2050. Paren met ten minste drie thuiswonende kinderen zijn relatief schaars: in 2005 ging het om ongeveer 400 duizend gezinnen. Voor de toekomst wordt een daling verwacht naar 320 duizend in 2050.

Het aantal kinderloze paren zal toenemen van 2,0 miljoen in 2005 tot 2,2 miljoen rond 2030 (grafiek 6). In 2030 zal 54 procent van de paren kinderloos zijn, 4 procentpunten meer dan in 2005. Na 2030 neemt het aantal kinderloze paren weer af.

6. Paren naar kindertal, 1995–2050

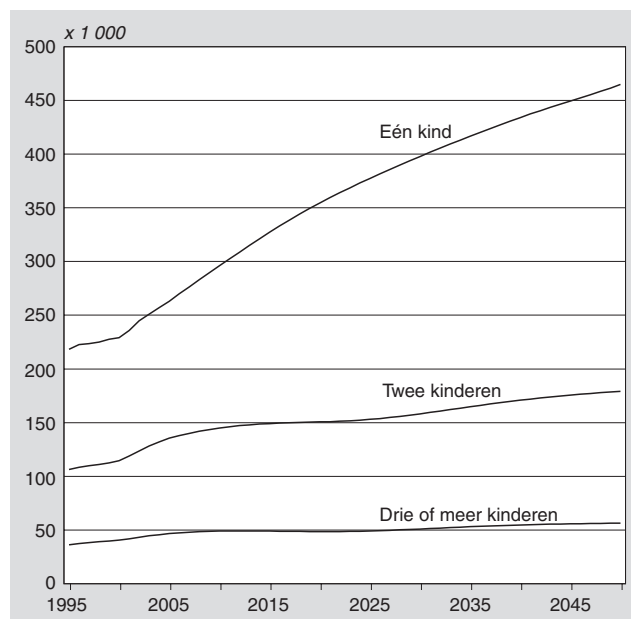

Eenouderhuishoudens wijken wat betreft hun kindertal sterk af van gezinnen met twee ouders. Het eenoudergezin met slechts één kind komt duidelijk het meest voor (grafiek 7). Dit komt doordat scheidingen vaker plaatsvinden onder paren met één kind dan onder paren die al twee of meer kinderen hebben. De groei van het aantal eenoudergezinnen in de toekomst zal vooral bij het éénkindgezin plaatsvinden. In 2005 zijn er 260 duizend eenoudergezinnen met één kind; in 2050 zullen het er 200 duizend meer zijn. Ook het aantal eenoudergezinnen met twee kinderen zal in de toekomst toenemen, van bijna 140 duizend in 2005 naar 180 duizend in 2050. Het aantal eenoudergezinnen met drie of meer kinderen neemt in de toekomst licht toe.

Thuiswonende kinderen

Ontwikkelingen in het aantal huishoudens met thuiswonende kinderen hangen samen met ontwikkelingen in de

7. Eenouders naar kindertal, 1995–2050

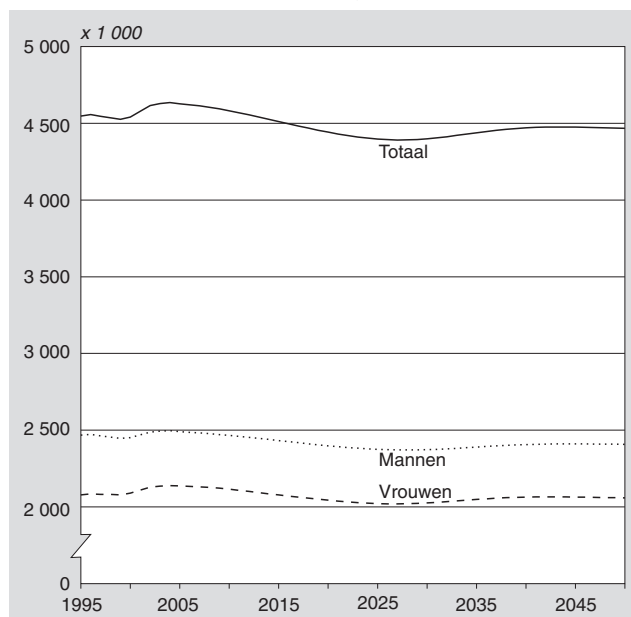

vruchtbaarheid en ontwikkelingen in het uit huis gaan van jongeren. In de nieuwe huishoudensprognose wordt verondersteld dat de gemiddelde leeftijd waarop jongeren het ouderlijk huis verlaten gelijk blijft (Harmsen en Nicolaas, 2005).

Het aantal thuiswonende kinderen laat de komende twee decennia een licht daling zien, van 4,6 miljoen in 2005 tot 4,4 miljoen rond 2025 (grafiek 8). Deze daling hangt samen met de daling van het aantal kinderen dat wordt geboren. Na 2025 neemt het aantal thuiswonende kinderen weer toe.

Er zijn beduidend meer thuiswonende jongens dan meisjes: in 2005 was de verhouding 117 thuiswonende jongens op 100 thuiswonende meisjes. Dit komt enerzijds doordat er meer jongens dan meisjes worden geboren en anderzijds doordat jongens ongeveer twee jaar later uit huis gaan dan meisjes.

8. Aantal thuiswonende kinderen naar geslacht, 1995–2050

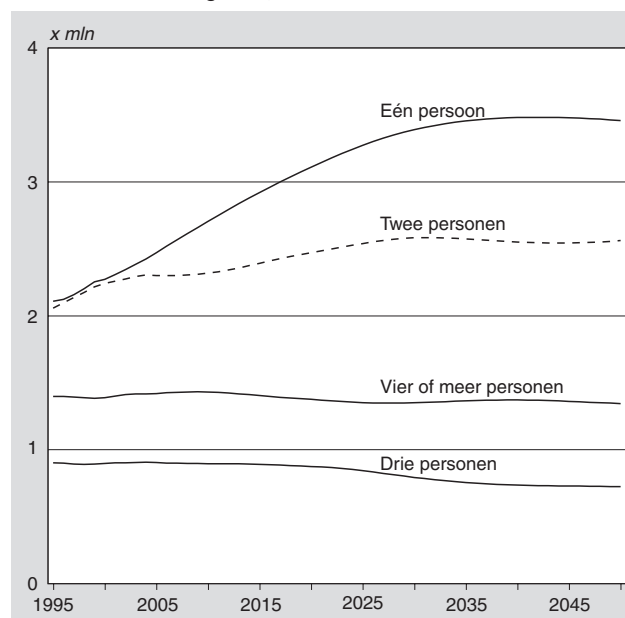
4. Huishoudens naar grootte

Behalve naar samenstelling kunnen huishoudens ook worden onderscheiden naar het aantal personen waaruit het huishouden bestaat.

In 2005 zijn er iets meer eenpersoonshuishoudens dan tweepersoonshuishoudens, respectievelijk 2,5 miljoen en 2,3 miljoen. Dit kleine verschil neemt de komende decennia toe: in 2050 zullen er naar verwachting 3,5 miljoen eenpersoonshuishoudens zijn en 2,6 miljoen tweepersoonshuishoudens (grafiek 9).

Huishoudens met meer dan twee personen blijven beduidend minder talrijk dan de kleine huishoudens. Huishoudens die uit drie personen bestaan, nemen in aantal beduidend af, van ruim 900 duizend nu naar 724 duizend in 2050. Deze daling hangt mede samen met de daling van het aantal éénkindgezinnen. Het aantal huishoudens met vier of meer personen daalt licht.

9. Huishoudens naar grootte, 1995–2050

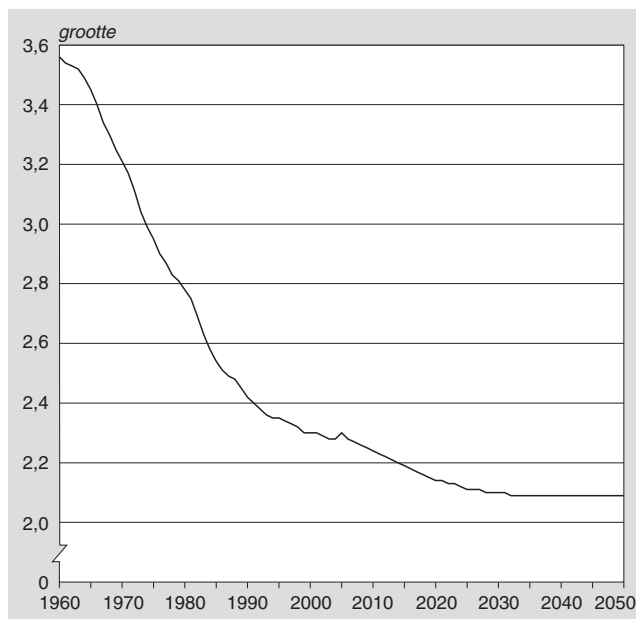
Gemiddelde huishoudensgrootte

Doordat de groei van het aantal huishoudens zich vooral voordoet bij eenpersoonshuishoudens, is de verwachte toename van het aantal huishoudens groter dan de toename van het aantal personen. Hierdoor zal het gemiddelde aantal personen per huishouden afnemen. De langdurige trend van 'huishoudensverdunding' zal dus ook de komende jaren doorzetten, zij het dat de afname steeds langzamer verloopt. Begin jaren zestig bestond een gemiddeld huishouden uit gemiddeld 3,5 personen; tegenwoordig zijn het er 2,3 (grafiek 10). Rond 2030 zal een gemiddeld huishouden uit 2,1 personen bestaan. Na 2030 zal dit aantal niet verder dalen.

5. Institutionele bevolking

De omvang van de institutionele bevolking is de afgelopen jaren sterk afgenomen. Vooral het aantal inwoners van

10. Gemiddelde huishoudensgrootte, 1960–2050

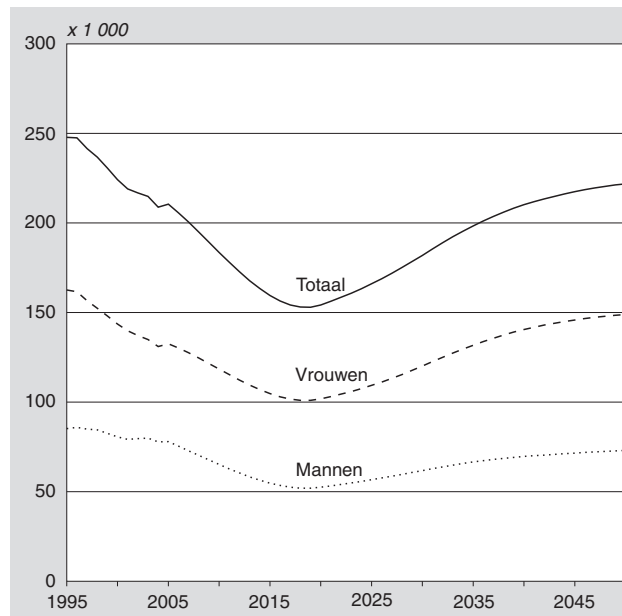
verpleeghuizen is door de toenemende tendens tot zelfstandig wonen gedaald. De tehuisbevolking bestaat vooral uit vrouwen. De afname van de institutionele bevolking vindt plaats ondanks de vergrijzing. De kansen van (oude-) personen om in een verzorgings- of verpleegtehuis te komen, zijn dus eveneens aan het dalen.

In de huishoudensprognose wordt verondersteld dat het aandeel ouderen dat in een institutioneel huishouden woont, afneemt (Harmsen en Nicolaas, 2005). Het beleid is erop gericht ouderen zolang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Daarnaast komen er steeds meer woonvormen die liggen tussen zelfstandig en institutioneel wonen. Steeds meer ouderen wonen in serviceflats, die in de statistiek vaak niet als instituten worden beschouwd.

Deze veronderstellingen leiden tot een verdergaande krimp van de institutionele bevolking in de komende jaren, van 210 duizend personen in 2005 naar iets meer dan 150 duizend personen rond 2020. (grafiek 11). Daarna zal door

de verdergaande vergrijzing de omvang van de institutionele bevolking weer toenemen tot boven het huidige niveau.

11. Personen in institutionele huishoudens naar geslacht, 1995–2050

Literatuur

CBS en Nederlandse Gezinsraad, 2001, Levensloop en gezin. CBS, Nederlandse Gezinsraad, Voorburg/Heerlen en Den Haag.

Nicolaas, H. en A. de Jong, 2005, Huishoudensprognose 2004–2050: ontwikkelingen naar burgerlijke staat. Bevolkingstrends 53(2), blz. 19–27. CBS, Voorburg/Heerlen.

Harmsen, C. en H. Nicolaas, 2005, Huishoudensprognose 2004–2050: ontwikkelingen naar huishoudenspositie. Bevolkingstrends 53(2), blz. 28–32. CBS, Voorburg/Heerlen.